

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SU KALİTESİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ ALANINDA
MUTABAKAT ZAPTI

Bundan böyle “Taraflar” olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti,

Türk ve Suriye Halkları arasındaki dostane ilişkileri güçlendirmek ve su kalitesini korumak için işbirliğini geliştirme gayelerini ifade ederek,

Bugünkü ve gelecek nesillerin sağlığı ve refahı için suyun korunmasında ve kalitesinin iyileştirilmesinde sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının önemini kabul ederek,

Doğal kaynakların ve çevrenin korunmasının bilimsel, teknik ve teknolojik açılardan yakın işbirliğini gerektirdiği ihtiyacını akılda tutarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Taraflar, su kirliliğinin azaltılması ve su kalitesinin iyileştirilmesi için eşitlik, mütekabiliyet ve karşılıklı fayda esaslarına dayanarak, bilgi, tecrübe ve teknoloji transferi ile işbirliği yapacaklardır.

MADDE 2

Taraflar aşağıdaki konularda işbirliğinde bulunacaklardır:

1. Havzalar düzeyinde, su kalitesinin iyileştirilmesi ve korunması ile ilgili olarak yerleşim alanları, tarım, sanayi ve diğer faaliyetlerden meydana gelen kirliliğin ve su miktarındaki değişim ve bunun kirliliğe etkilerinin önlenmesi için müşterek çalışılması,
2. Su kalitesi hakkındaki hukuki ve kurumsal yapıların karşılaştırılması,
3. Emisyon standartlarının oluşturulması ve Çevresel Kalite Standartlarına geçiş,

4. Altyapı sistemlerinin projelendirilmesi, inşası, bakım ve onarımı ve en iyi teknolojilerin uygulanması seçenekleri,
5. Hassas alanların ve aglomerasyonların belirlenmesi,
6. Arıtılmış suların yeniden kullanımının sağlanması,
7. İyi tarım uygulamaları ve arıtma çamurunun tarımda kullanılması,
8. Kirleten öder ve maliyet geri dönüşümünün sağlanması prensibinin uygulamaları,
9. Su kalitesinin iyileştirilmesinde etkin maliyet analizi, teşvik ve sübvansiyon sistemlerinin yönetimi,
10. Su kalitesinin iyileştirilmesinde izin, denetim ve yaptırım sistemlerinin işletilmesi.

MADDE 3

Taraflar işbu Mutabakat Zaptı'nın 2. Maddesi'nde sıralanan konular üzerinde aşağıdaki şekilde işbirliği yapacaklardır:

1. Ortak bilimsel-teknik araştırmalar/programlar,
2. İşbirliği projelerinin geliştirilmesi,
3. Araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve çevre yönetimi uygulamalarına ilişkin bilimsel-teknik bilginin ve belgenin değişimi,
4. Çevre teknolojilerinin değişimi,
5. Memurların, uzmanların ve araştırmacıların değişimi,
6. Eğitim programları, toplantılar, konferanslar ve sempozyumlar düzenleme,
7. Taraflarca mutabık kalınan ve gerekli görülen diğer işbirliği yöntemleri.

MADDE 4

İki Taraf uzlaşılan alanlarda uzman ve stajyer değişimi yapacaktır. Uzman ve stajyerlerin ulaşım masrafları gönderen ülke tarafından ve konaklama masrafları ev sahibi ülke tarafından karşılanacaktır.

MADDE 5

Ortak mutabakat sağlanmasıyla, Taraflar, resmi kuruluşları, akademik kurumları, özel firmaları ve hükümet dışı kuruluşları bu Mutabakat Zaptı çerçevesindeki işbirliği faaliyetlerine katılmaya davet edebilirler.

MADDE 6

İşbu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesini takiben, her iki Taraf işbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki işbirliği faaliyetlerinin yönetiminden sorumlu olmak üzere bir Ulusal Koordinatör tayin edecektir.

Taraflar birbirine Ulusal Koordinatörlerinin ismini bildireceklerdir. Taraflar, birbirlerine herhangi bir zamanda yazılı bildirimde bulunarak Ulusal Koordinatörün yerine bir vekil atayabileceklerdir.

Tarafların ulusal koordinatörleri, işbu Mutabakat Zaptı'nın 2. Maddesi kapsamında öngörülen işbirliği faaliyetini ihtiva eden Yıllık Çalışma Programları hazırlayacaktır.

Karşılıklı rıza ile Ulusal Koordinatörler işbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki faaliyetleri görüşmek veya çevre alanında işbirliğine ilişkin diğer konuları gözden geçirmek üzere herhangi bir zamanda toplanabilir.

MADDE 7

Karşılıklı mutabakata varılarak, Taraflar ulusal mevzuatı ile uyumlu olarak, işbirliği sonuçlarını üçüncü Taraf ile paylaşabilirler.

MADDE 8

İşbu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanabilecek herhangi bir anlaşmazlık, Taraflar arasında müzakere yolu ile çözülecektir.

MADDE 9

İşbu Mutabakat Zaptı, her iki Tarafın da uluslar arası hukuka göre yapılmış ve yürürlükte bulunan taraf oldukları diğer Anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerini etkileyecek şekilde yorumlanamaz.

MADDE 10

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların birbirlerine kendi iç mevzuat işlemlerinin tamamlandığına dair yazılı bildirim, diplomatik kanallar vasıtasıyla iletmesinin ardından, bu bildirim en son yapan Tarafın bildirim tarihi itibarıyla yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı Taraflardan birinin Mutabakat Zaptı'nın sona eriş tarihinden altı ay önce diğer Tarafa, Mutabakat Zaptı'nı sona erdirme niyetini yazılı olarak bildirmediğe beş yıl süre ile yürürlükte kalacak ve benzer sürelerle otomatik olarak uzayacaktır.

Tarafların karşılıklı mutabakatı ile Mutabakat Zaptı'na ilave yapılabilir veya Mutabakat Zaptı değiştirilebilir. Bu değişiklikler bu Madde'nin 1. Fıkrası'nda yer alan işlemlere göre yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı'nın sona ermesi, işbu Mutabakat Zaptı gereğince mutabık kalınan ve sona erme öncesinde başlatılan faaliyetlerin geçerliliğini etkilemeyecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı 23 Aralık 2009 tarihinde Şam'da Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere her biri ikişer nüsha olarak imzalanmıştır. Yorum konusunda farklılık doğması halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Veysel Eroğlu
Çevre ve Orman Bakanı

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Nader Al Bounni
Sulama Bakanı

مذكرة تفاهم

في مجال تحسين نوعية المياه

بين

حكومة الجمهورية التركية

و

حكومة الجمهورية العربية السورية

إن حكومة الجمهورية التركية وحكومة الجمهورية العربية السورية المشار إليهما فيما يلي
بالطرفين،

تعبيراً عن الرغبة بالتعاون من أجل تعزيز علاقات الصداقة بين الشعب التركي والسوري
من أجل حماية نوعية المياه.

مقرين بأهمية برنامج التنمية المستدامة في حماية المياه وتحسين نوعيتها للمحافظة على
الصحة والرفاهية للجيل الحالي وللأجيال المستقبلية.

آخذين بالاعتبار أن حماية المصادر الطبيعية وحماية البيئة تتطلب التعاون الوثيق في
الجوانب العلمية والتقنية والتكنولوجية.

اتفق الطرفان على ما يلي :

المادة - ١ -

بغية تخفيف تلوث المياه وتحسين نوعية المياه سيتعاون الطرفان من خلال تبادل
المعلومات، الخبرة، والتكنولوجيا على أساس من المساواة، المعاملة بالمثل والمنفعة
المتبادلة.

المادة - ٢ -

يتعاون الطرفان في المجالات التالية:

١- فيما يتعلق بتحسين وحماية نوعية المياه على مستوى الحوض، والعمل المشترك في
مجال الوقاية من التلوث الحاصل من المناطق السكنية، الزراعة، الصناعة والنشاطات
الأخرى والتغيير في كمية المياه وأثر ذلك على التلوث.

٢- المقارنة بين الهياكل التشريعية والمؤسسية بشأن نوعية المياه.

٣- وضع معايير الإصدارات والتحول إلى معايير الجودة البيئية.

٤- تخطيط، بناء، صيانة وإصلاح أنظمة البيئة التحتية وخيارات لتطبيق أفضل التقنيات.

٥- تحديد المناطق الحساسة ومناطق التكتل.

٦- تمكين إعادة استخدام المياه المعالجة.

٧- تنفيذ الممارسات الزراعية الجيدة واستخدام الحمأة الناتجة عن محطات معالجة مياه الصرف في الزراعة.

٨- تطبيق مبادئ الملوث يدفع وتكاليف إعادة التدوير

٩- إدارة أنظمة تحاليل التكلفة الفعالة والحوافز والإعانات في معالجة نوعية المياه.

١٠- إدارة أنظمة التراخيص، المراجعة، عقوبات (مراسيم) في تحسين نوعية المياه.

المادة - ٣ -

يتعاون الطرفان بالشكل التالي في المجالات الواردة في المادة ٢ من مذكرة التفاهم هذه:

١- برامج / أبحاث علمية - تقنية مشتركة.

٢- تطوير برامج التعاون.

٣- تبادل المعلومات العلمية - التقنية والوثائق المتعلقة بالأبحاث والنشاطات التتموية وممارسات الإدارة البيئية.

٤- تبادل التكنولوجيات البيئية.

٥- تبادل الموظفين، الخبراء والباحثين.

٦- تنظيم برامج تدريبية، اجتماعات مؤتمرات وندوات.

٧- أي شكل آخر من التعاون المتفق عليه والذي تعتبره الأطراف ضرورياً.

المادة - ٤ -

يتبادل كلا الطرفين الخبراء والمتدربين في المجالات المتفق عليها. يتحمل الطرف المرسل نفقات التنقل للخبراء والمتدربين، ومن ناحية أخرى، تكون تكاليف الإقامة مسؤولية الطرف المضيف.

المادة - ٥ -

يجوز للطرفين بالاتفاق المتبادل دعوة الوكالات الحكومية، المؤسسات الأكاديمية والشركات الخاصة والمنظمات الغير حكومية، للمشاركة في النشاطات التعاونية في إطار مذكرة التفاهم هذه.

المادة -٦-

عقب دخول مذكرة التفاهم هذه حيز النفاذ يعين كل طرف منسق وطني يكون مسؤولاً عن إدارة نشاطات التعاون بموجب مذكرة التفاهم هذه.

يعلم الطرفان أحدهما الآخر عن اسم المنسق الوطني. ويمكن لكلا الطرفين تعيين نائب منسق وطني في أي وقت بناءً على إشعار خطي إلى الطرف الآخر.

يقوم المنسقون الوطنيين للطرفين بإعداد برامج عمل تتضمن صياغة محددة لأنظمة التعاون المنصوص عليها في المادة ٢ من مذكرة التفاهم هذه.

يمكن للمنسقين الوطنيين باتفاق متبادل الاجتماع في أي وقت لمناقشة النشاطات المنصوص عليها في مذكرة التفاهم هذه أو مراجعة مسائل أخرى تتعلق بتعاونهم.

المادة -٧-

بناءً على اتفاق متبادل يجوز للطرفين تبادل نتائج تعاونهم مع طرف ثالث وفقاً لتشريعاتها الوطنية.

المادة -٨-

إن أي نزاع يمكن أن ينشأ من تفسير أو تنفيذ مذكرة التفاهم هذه يتم حله بواسطة التفاوض بين الطرفين.

المادة -٩-

لا يجب تفسير مذكرة التفاهم هذه بشكل يمس بحقوق والتزامات الأطراف التي تنجم عن اتفاقيات أخرى سارية مبرمة من قبل كلا الطرفين بموجب القانون الدولي.

المادة -١٠-

تدخل مذكرة التفاهم هذه حيز النفاذ من تاريخ استلام آخر إشعار خطي عبر القنوات الدبلوماسية والذي يخطر فيه الخطر في الطرفين أحدهما الآخر بأن المتطلبات القانونية الوطنية

لدخول هذه المذكرة حيز النفاذ قد اكتملت.

تسري مذكرة التفاهم هذه لفترة خمس سنوات وتجدد تلقائياً لفترات مماثلة ما لم يعلم أحد الطرفين الآخر خطياً برغبته في إنهاء مذكرة التفاهم هذه وذلك قبل ستة أشهر من تاريخ انتهاء مدتها.

يمكن إجراء إضافات على مذكرة التفاهم هذه أو تعديلها بناءً على موافقة متبادلة من كلا الطرفين. تصيح هذه التعديلات نافذة وفقاً للإجراءات المتبعة في الفقرة ١ من هذه المادة.

إن إنهاء مذكرة التفاهم هذه لا يؤثر على سريان النشاطات المتفق عليها وفقاً لمذكرة التفاهم هذه وبدأت قبل هذا الانهاء.

حررت في دمشق بتاريخ ٢٣/كانون الأول/ ٢٠٠٩ على نسختين أصليتين باللغات العربية، التركية والإنكليزية ولكل منها نفس الحجية القانونية. في حال الاختلاف في التفسير يعتمد النص باللغة الإنكليزية.

عن حكومة الجمهورية العربية السورية

عن حكومة الجمهورية التركية

المهندس نادر البني

البروفسور فيسيل أوروغلو

وزير الري

وزير البيئة والغابات

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

IN THE FIELD OF REMEDIATION OF WATER QUALITY BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF SYRIAN ARAB REPUBLIC

The Government of the Republic of Turkey and the Government of The Syrian Arab Republic hereinafter called “the Parties”,

Expressing the desire for cooperation to strengthen the friendly relations between Turkish and Syrian people to protect water quality,

Accepting the importance of sustainable development approach in the protection of water and improvement the water quality for the health and welfare of current and future generations,

Keeping in mind that protection of natural resources and environment necessitates close cooperation, in scientific, technical and technological aspects,

Have agreed on the following issues:

ARTICLE 1

In order to reduce water pollution and remediation of the water quality, the Parties shall cooperate through transfer of knowledge, experience and technology on the basis of equality, reciprocity and mutual benefit.

ARTICLE 2

The Parties shall cooperate in the following areas:

1. In relation to remediation and protection of water quality at the basins level, joint work on prevention of pollution coming from residential areas, agriculture, industry and other activities and the variation in the amount of water and its effect on the pollution,
2. Comparison of legislative and institutional structures on water quality,
3. Setting up emission standards and transition to Environmental Quality Standards,

4. Planning, construction, maintenance and repairment of infrastructural systems and options for the application of best technologies,
5. Designation of sensitive areas and agglomeration sites,
6. Enabling reuse of treated water,
7. Implementation of good agricultural practices and use of sludge from waste water treatment plants in agriculture,
8. Implementation of polluter pays and cost recycle principles,
9. Management of systems for efficient cost analysis, incentives and subsidies in remediation of water quality.
10. Management of systems for permit, auditing and sanction in remediation of water quality.

ARTICLE 3

The Parties shall cooperate in the following manner in the areas enlisted in Article 2 of this Memorandum of Understanding

1. Joint scientific-technical researches/programs,
2. Development of co-operation projects,
3. Exchange of scientific-technical information and documents on research and development activities and environmental management practices,
4. Exchange of environmental technologies,
5. Exchange of officers, experts and researchers,
6. Organization of training programs, meetings, conferences and symposiums,
7. Any other forms of cooperation agreed on and deemed necessary by the Parties.

ARTICLE 4

Both Parties shall exchange experts and trainees on the agreed areas. The transportation expenses of the experts and trainees will be borne by the sending Party; on the other hand, accommodation costs will be the responsibility of the hosting Party.

ARTICLE 5

Upon mutual consent the Parties may invite government agencies, academic institutions, private enterprises and non-governmental organizations to

participate in the cooperative activities within the framework of this Memorandum of Understanding.

ARTICLE 6

Following the entry into force of this Memorandum of Understanding, each Party shall designate a National Coordinator to be responsible for the management of co-operation activities under this Memorandum of Understanding.

The Parties shall notify each other regarding the name of the National Coordinator. The Parties may designate a deputy National Coordinator at any time upon written notice to the other Party.

National Coordinators of the Parties shall prepare Annual Working Programs containing the concrete elaboration of cooperation activities envisaged under Article 2 of this Memorandum of Understanding.

By mutual consensus, the National Coordinators may meet at any time to discuss the activities under this Memorandum of Understanding or to review other matters concerning their cooperation in the field of environment.

ARTICLE 7

Upon mutual agreement, the Parties may share the results of their cooperation with third Parties in conformity with their national legislation.

ARTICLE 8

Any dispute that may arise from interpretation or implementation of this Memorandum of Understanding shall be resolved by negotiation between the Parties.

ARTICLE 9

This Memorandum of Understanding shall not be interpreted so as to prejudice the rights and obligations of the Parties which result from other Agreements in force concluded by the two Parties under international law.

ARTICLE 10

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification through diplomatic channels by which the

Parties inform each other that their national legal requirements for it's into force have been completed.

This Memorandum of Understanding shall remain in force for a period of five years, and shall be renewed automatically for similar periods unless either Party informs the other six months before the termination date, by a written notice, of its will to terminate the Memorandum of Understanding.

The Memorandum of Understanding may be supplemented or amended upon the mutual consent of the Parties. These modifications shall enter into force according to the procedures established in Paragraph 1 of this Article.

The termination of this Memorandum of Understanding shall not affect the validity of the activities agreed upon pursuant to this Memorandum of Understanding and initiated prior to such termination.

Done in Damascus on 23 December 2009, in two original copies each in the Turkish, Arabic and English languages, all the texts are being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TURKEY**

**H.E. Veysel Eroğlu
Minister of Environment and Forestry**

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE SYRIAN ARAP REPUBLIC**

**H.E. Nader Al Bounni
Minister of Irrigation**